

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2021

Inledning

Innan vi vänder blad känns det viktigt att göra en tillbakablick på året som gått och vad vi har framför oss. Vi är så tacksamma och ödmjuka över att föreningen 2021 har fått Allmänna Barnhusets stora pris. Allmänna Barnhuset har sedan föreningens start varit en viktig samverkanspart och ett stort stöd för oss i föreningen. Här nedan ser ni vilken fin motivering till att just vi fick priset:

Familjecentraler är en samverkande plats för att främja barns fysiska, psykiska och sociala hälsa. En arena för att nå föräldrar och andra viktiga vuxna i barnets liv. Föreningen för familjecentralers främjande, FFFF, vägleder och bidrar till utveckling av den unika mötesplats som familjecentralen är. Genom FFFF:s engagemang och stöd kan familjecentralerna fortsätta stärka skyddsfaktorer, minska riskfaktorer och gynna arbetet med FN:s konvention för barnets rättigheter.

Vid den senaste kartläggningen fick vi fram att det 2021 fanns 314 familjecentraler eller familjecentralsliknande verksamheter runt om i landet. När jag blickar tillbaka så inser jag att Familjecentraler blivit mer och mer vedertaget. Familjecentral är i dag något som är lika självklart som BVC- och BMM-mottagningar. Familjecentralens framgångsfaktor är dess verksamheter, familjecentralsteamerna och samarbetet över organisationsgränser. Teamarbetet ökar förmågan att upptäcka och tillgodose behov bland barnfamiljer.

Även 2021 blev ännu ett år i skuggan av pandemin. Föreningens konferens samt RK-dagarna fick hållas digitalt men vi hade (genom en rymlig lokal med möjlighet att hålla avstånd) förmånen att kunna arrangera utbildningen "att leda utan att vara chef" på plats i Göteborg.

Jag och resten av styrelsen ser med spänning fram emot 2022, ett nytt år med nya utmaningar, fokusområden och en nationell familjecentralskonferens på plats i Malmö.

Åsa Westergren

Ordförande

Föreningen För Familjecentralers Främjande (FFFF)

Föreningen För Familjecentralers Främjande FFFF

Stanza AB

Gjuterigatan 19

652 21 Karlstad

Info@familjecentraler.se

Organisationsnummer: 8 024 101 4491

1. Styrelsens sammansättning och administration

Styrelsen har under året bestått av Åsa Westergren ordförande, Marie Cesares Olsson vice ordförande, Anna-Maria Troedsson sekreterare, Marie Hjalmarö vice sekreterare, Ulrika Heimer kassör, Nina Alakulju vice kassör och Linda Berntsson. Under 2021 har Moa Mellbourn och Eva Vilhelmsson avgått och Maria Kruse och Martina Larsson valts in i styrelsen.

Under 2021 har styrelsen haft 11 protokollförda digitala möten och ett protokollfört fysiskt möte och däremellan mail- och telefonkontakter. Kontakten med medlemmarna har gått via mail till regionala kontaktpersonerna, hemsidan eller genom mail till info@familjecentraler.se som någon i styrelsen har ansvaret att bevaka.

Styrelsen har Stanza AB i Karlstad att ansvara för fakturering och bokföring samt kvartalsvis framtagning av avstämd balans – och resultatrapport i samråd med kassören. Stanza ansvarar också för att tillsammans med styrelsen uppdatera medlemsförteckningen.

Styrelsen sköter och ansvarar för hemsidan som tillhandahåller:

- En uppdaterad medlemsförteckning
- Nyheter om familjecentralens nära ämnen
- Konferensdokumentation från både regionala och nationella konferenser

2. Föreningens ekonomi

Föreningens ekonomi utgörs av medlemsavgifter och eventuella intäkter från föreningens årliga konferens. Föreningen har i dagsläget 271 betalande medlemmar. Årets planerade konferens i Malmö är pausad och vissa utgifter har förekommit då vi ställde om till en kortare digital konferens. Föreningen har i dagsläget en ekonomi i balans.

3. Årsmöte och konferens 2021

Återigen fick den fysiska konferensen skjutas upp ett år, men i år bjöd vi in till en kortare digital konferens med temat "Det tidigare livet". Då den planerade nationella konferensen till följd av pandemin flyttas fram för andra gången var intresset och engagemanget stort för den digitala konferensen. 1300 deltagare var anmälda att följa förmiddagens föreläsningar, var och en från sin dator någonstans i Sverige. I pauserna mellan de sex korta föreläsningarna, visades avsnitt upp från filmen *Nedslag i vardagen - Skåne runt*. I filmen presenterar sig regionens familjecentraler och sitt arbete, var och en på sitt eget sätt. Dagen avslutades med årsmöte.

4. Stimulera till fortsatt utveckling av regionala medlemsnätverk

- **Regionala kontaktpersondagar**

Styrelsen bjuder varje år in alla regionala kontaktpersoner (RK) till ett gemensamt seminarium. Syftet med seminariet är att utbyta erfarenheter mellan de regionala nätverken, ge möjlighet till dialog mellan styrelsen och de regionala kontaktpersonerna samt att stärka familjecentralernas fortsatta utvecklingsarbete på lokal, regional och nationell nivå. Vi brukar, i nära samverkan med Stiftelsen Allmänna Barnhuset, planera våra RK-dagar och ses två dagar på Sättra Bruk. Årets träff blev en digital variant med två halvdagar via zoom, den 21-22/10. Även om det inte var detsamma som att ses på plats är vi från styrelsens sida ändå glada att det gick att genomföra mötesdagarna på detta sätt och att många hade möjlighet att delta. Under dagarna fick vi bland annat ta del av en föreläsning om sekretess med Marianne Gabrielsson från Allmänna Barnhuset med tema: "Tidigt stöd och separerade föräldrar – för barnets bästa. Familjecentralen och generellt stöd till föräldrar i separation och separerade föräldrar." Under första eftermiddagen fick vi fortsätta delta i en workshop om programteori, ledd av Marie Cesares Olsson, med syfte att ta fram ett underlag av det samverkansarbete som sker på familjecentralen. Detta arbete är påbörjat sedan tidigare och är fortfarande under bearbetning. Underlaget ska ligga till grund för familjecentralens kvalitetsarbete och styrelsens arbete med uppföljning och utvärdering. Vi utbytte även erfarenheter och delade goda exempel att ta med när vi startar upp verksamheterna igen i pandemins fotspår.

- **Antal familjecentraler**

Inför Regionala kontaktpersondagar, enligt ovan, fick alla RK även i år i uppdrag att kartlägga antalet familjecentraler (FC) och familjecentralsliknande verksamheter (FCLV) i sin region eller länsdel. På nästkommande sida presenteras en sammanställning av nuläget hösten 2021. Kartläggningen utgår från föreningens fastslagna definitioner från årsstämman 2021.

Definition – Familjecentral

Med familjecentral menas en samlokalisering* av mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med förebyggande verksamhet. Utöver basverksamheterna kan även andra samhällsaktörer ingå i samarbetet.

Definition – Familjecentralsliknande verksamhet

Med familjecentralsliknande verksamhet menas barnhälsovård samlokaliserad* med minst en kommunal verksamhet (öppen förskola och/eller förebyggande

* Samlokalisering innebär att hela den ordinarie verksamheten som respektive part bedriver ska vara förlagd till familjecentralen eller den familjecentralsliknande verksamheten.
(Socialstyrelsen, 2008, FFFF stadgar 2021)

Antal familjecentraler & familjecentralsliknande verksamheter i Sverige 2021			
Region	FC	FCLV	
Blekinge	0	0	
Dalarna	7	2	
Gotland	0	0	
Gävleborg	7	3	
Halland	0	3	
Jämtland (Härjedalen)	15	0	
Jönköping	20	2	
Kalmar	16	0	
Kronoberg	5	3	
Norrbottn	3	0	
Skåne	31	8	
Stockholm (Storstockholm)	1	8	
Stockholm, Syd	14	2	
Stockholm, norr	1	12	
Södermanland	12	0	
Uppsala	11	0	
Värmland	14	0	
Västerbotten	11	1	
Västernorrland	1	3	
Västmanland	12	2	
Västra Götaland, Göteborg med kranskommuner	17	8	
Västra Götaland, Fyrbodalen	5	5	
Västra Götaland, Skaraborg	2	14	
Västra Götaland, Södra Älvsborg (Sjuhärad)	3	6	
Örebro	11	4	
Östergötland	0	21	
Summa	207	107	
Totalt FC/FCLV		314	

5. Stödja utvecklingen av de olika professionernas yrkesroller för att främja det förebyggande arbetet och samverkansprocessen inom familjecentralen.

- **Professionsbeskrivning,**

Under 2021 reviderades BHV-sjuksköterskans roll på familjecentralen. Den finns tillgänglig på hemsidan. Arbetet med gemensamma professionsbeskrivningar, i syfte med att hitta det unika för varje professionsuppdrag, fortskrider även under 2022 då Pedagogens roll på familjecentralen ska revideras.

- **Leda utan att vara chef**

FFFF har under året erbjudit en ny utbildningsinsats, riktad till familjecentralssamordnare. Utbildningen heter – Att leda utan att vara chef. Syftet med utbildningen var att:

- Öka förståelse för samordnarrollen, både ur personligt och organisatoriskt perspektiv
- Använda reflektion som lärandemetod
- Få praktiska tips och verktyg i sin vardag på familjecentralen
- Kunskapspåfyllnad kring det personliga och kommunikativa ledarskapet, effektiva team samt att leda i förändring
- Dela erfarenheter och nätverka med andra samordnare

Under hösten var det ett fönster öppet för att träffas fysiskt vilket ledde till att 44 samordnare från hela landet kunde träffas i Göteborg för att bli stärkt i sin roll som samordnare. Detta var en testomgång. Vi har fått mycket positiv återkoppling och planerar därför att erbjuda ytterligare en utbildning under 2022.

6. Arbeta för lokal och regional utveckling av familjecentraler genom att samarbeta med andra aktörer som på strategisk nivå stödjer familjecentralarbete.

- **Strategisk regionsamverkan**

Strategisk regionsamverkan fortsätter utifrån FFFF:s uppdrag kring stöd till landets familjecentraler samt regeringens nationella strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd (2018). Arbetsgruppen består nu av representanter från Regionerna Jönköping, Skåne, samt Göteborgs stad. Värmland var med i inledningen av året men har tagit en paus på grund av personalförändringar. Arbetsgruppens uppdrag är att vidmakthålla och förbättra kvaliteten för landets FC/FCLV för att föräldrar ska erbjudas ett kunskapsbaserat, behovsanpassat, jämlikt och jämställt stöd i föräldraskapet med barnkonventionen som grund. En [uppdragsbeskrivning](#) finns publicerad på hemsidan. Under 2020 har arbetsgruppen tagit fram ytterligare en kartläggning och basmätning av FC/FCLV verksamhet. Totalt deltog 84 familjecentraler och familjecentralslänkande verksamheter från regionerna Jönköping, Skåne, Värmland och Örebro. Det finns också en sammanställning av pandemin och dess restriktioners påverkan på familjecentralarbetet och hur det påverkat barn och familjer.

Under året har representanterna också samverkat kring att mäta hur förutsättningar för samverkan ser ut vid region Jönköping, Skåne och Örebro samt Göteborgs stad. Resultatet från 731 personer som medverkade i enkäten finns publicerat i en [sammanställning](#) på familjecentralens hemsida.

- **SKR nätverk för att stärka barns rättigheter**

Nätverket har funnits sedan år 2000 och syftet är att strategiskt utveckla arbetet med barnets rättigheter. Föreningen är sedan flera år med i detta nätverk där samtliga av landets regioner finns representerade. Deltagande innebär att man representerar hela sin organisation. Nätverket eftersträvar en sammansättning där varje medlem har en strategisk förankring i organisationens ledningsstruktur.

- **Nätverk för Öppen förskola - en arena för språk och integration**

Under åren 2018–2020 har Sveriges kommuner och regioner (SKR) haft ett treårigt projekt att kartlägga, stödja och stärka öppen förskola som arena för språk och integration. SKR har arbetat med en referensgrupp från 12 olika kommuner. I början av 2021 redovisade SKR arbetet i en slutrapport. Rapporten finns på SKR:s hemsida. Rapporten beskriver att projektet har gjort det möjligt att samla kunskap om och sätta ljuset på en verksamhet som bedrivits under lång tid – men som inte tidigare uppmärksammats. SKR konstaterar att överenskommelsen med regeringen tveklöst har bidragit till att synliggöra hur öppna förskolan kan vara en arena för integration.

- **Skolverket**

Under året har FFFF, SKR och Skolverket, som ansvarar för öppna förskolan samt ”annan pedagogisk verksamhet”, haft två träffar. Syftet med dessa träffar är att samtala om öppna förskolans uppdrag och påtala behov av stödmaterial för hur öppna förskolas verksamhet kan utformas.

7. Forskning och utvärdering

Föreningens strategiska arbete med uppföljning och utvärdering av familjecentralsarbetet har verkligen kommit igång. Nedan presenteras tre olika spår. Det handlar om programteoriarbete, litteratursammanställning och en förstudie.

Familjecentralens uppdrag med stöd av programteori - Sedan ett par år tillbaka har vi jobbat med att tydliggöra arbetet på familjecentralen med stöd av programteori. Det är ett arbete som tar tid då det kräver en bred medverkan från våra medlemmar för att fånga in landets familjecentralsarbete. Programteoriarbetet tillsammans med ny kunskap kring föräldraskap och samband mellan skydds- och riskfaktorer för barns hälsa, har lett till att vi uppdaterat familjecentralernas uppdrag för att uppnå familjecentralens mål.

Det övergripande och långsiktiga målet med familjecentralsarbetet är att uppnå en god och jämlik hälsa hos blivande föräldrar, föräldrar, barn och andra viktiga vuxna runt barnet.

För att nå familjecentralernas mål ska de fyra verksamheternas hälsofrämjande och förebyggande gemensamma arbete utgå från följande uppdrag, alla med utgångspunkt från familjens livssituation och genom samarbete, samordning och samverkan:

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

- Erbjuder lättillgängligt stöd
- Vara ett kunskaps- och informationscentrum
- Stärka arbetet med FN:s konvention för barnets rättigheter
- Skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga
- Främja en gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för barn
- Uppmärksamma barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling
- Stärka samspelet och en god relation mellan barn och föräldrar
- Erbjuder tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn
- Stärka barn och föräldrarnas sociala nätverk
- Stärka ett jämställt föräldraskap
- Stärka barns språkutveckling
- Stärkt integration.

Med tanke på att familjecentralens uppdrag har utvecklats under året har också programteoriarbete utökats till att inkludera alla de 12 uppdragen. Programteoriarbetet kommer fortsätta även under 2022.

Litteratursammanställning – Vid ett av FFFF:s samverkansmöten med nationella aktörer* tog Folkhälsomyndigheten stafettpippen i att göra en litteratursammaställning. De gav i sin tur uppdraget till Region Örebro län. Syftet med litteraturöversikten var att undersöka vilken betydelse familjecentralernas arbete har för att främja god hälsa och välbefinnande hos yngre barn och föräldrar. 3944 internationella artiklar är genomsökta. Arbetet med sammanställning har dragit ut på tiden, del på grund av pandemin men också på grund av byte av stödfunktioner vid myndigheten. Så fort sammanställningen blir publicerad kommer den spridas via hemsidan.

Förstudie - I ytterligare samtal med nationella aktörer* kring arbetet med programteori och litteratursammanställningen har det också genomförts en förstudie av Region Örebro län med syfte att skapa förutsättningar för att en väl designad studie av familjecentralers betydelse för barns utveckling och hälsa med fokus på jämlikhet i hälsa ska kunna genomföras i Sverige. Folkhälsomyndigheten finansierar även denna. Målet med förstudien är att:

- ta fram ett underlag som beskriver relevant metod och relevanta forskningsfrågor kopplat till vetenskapliga kunskapsluckor och praktikens behov gällande familjecentralers betydelse för barns utveckling och hälsa med fokus på jämlikhet i hälsa

-bilda en tvärvetenskaplig forskargrupp som får i uppdrag att ta fram en forskningsplan som ska skickas till en forskningsfinansiär under 2021.

Arbetet är inrapporterat till Folkhälsomyndigheten. Så fort den blir officiell kommer den publiceras på vår hemsida.

* Nationella samverkansaktörer: Folkhälsomyndigheten (FOHM), Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF), Sveriges kommuner och regioner (SKR), Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

8. Internationellt erfarenhetsutbyte

Ytterligare mål för styrelsen är att förmedla och stödja internationellt erfarenhetsutbyte. Eurochild och övriga internationella samarbeten ger FFFF energi och kraft och kan också ge stöd i att fortsatt stödja familjecentralens arbete.

- **Eurochild**

FFFF är medlem i organisationen Eurochild och dess arbetsgrupp "Familj och föräldrastöd". Målet för styrelsens arbete för 2021 var att aktivt delta i det europeiska nätverkets arbete. Årsmötet genomfördes digitalt. Med tanke på pandemin har det inte genomförts några andra aktiviteter där FFFF varit en samarbetspart

- **Ur ett europeiskt perspektiv**

Under 2021 har Eurochilds arbete handlat om att lägga en stark grund för att driva förändring för barn i en positiv riktning under det kommande decenniet. Pandemin avslöjade hur strukturella ojämlikheter skadar det bredare samhället och ekonomin och att investera i barn och bekämpning av fattigdom är det bästa sättet att bygga inkluderande och motståndskraftiga samhällen.

Europeiska unionen är en viktig politisk och ekonomisk aktör. Det är därför som EU:s antagande av den europeiska strategin för barnets rättigheter och den europeiska barngarantin är viktiga milstolpar för Eurochild, så också för FFFF:s arbete. Eurochilds fokus ligger nu på att bevaka hur dessa initiativ genomförs lokalt och vilka typer av ansvarsmekanismer som kommer att införas för att mäta framsteg.

Genomförandet av EU:s politik och finansiering kräver också ett starkt civilt samhälle på nationell nivå. Det är därför Eurochild är så engagerat i att sätta medlemmarna i förarsätet och göra det möjligt för dem att dra nytta av EU:s inflytande i sin nationella opinionsbildning. FFFF har därför tagit beslut om fortsatt medlemskap i Eurochild. Eurochild stärker oss igenom deras outtröttliga ansträngningar att stödja och skydda utsatta barn och deras familjer under svåra tider såsom pandemin. Det stärker oss i styrelsen att vi stödjer det bästa av vad samhället har att erbjuda. Att vi på Sveriges familjecentraler är med och bygger ett samhälle där varje barns röst räknas och där varje barn kan växa till sin fulla potential.

Avslutning

Styrelsen tackar för allt arbete som skett under 2021 och hoppas att det blir ett lika spännande och innehållsrikt 2022. Läs gärna mer om vårt arbete och andra nyheter på vår hemsida www.familjecentraler.se